

HEMMESJÖBYGDEN

Meddelande från Hemmesjö hembygdsförening

ÅRSMÖTET

äger rum fredagen den 27 mars och är förlagt till Risingegården. Mötet börjar kl. 19. Efter sedvanliga mötesförhandlingar talar jägmästare ERIK SAMUELSSON, Södra Skogsägarna, om

SKOGSSKÖTSEL FÖRR OCH NU

Kaffeservering. Pristävling i träkännedom.

Marken i Hemmesjö är till större delen skogbärande och ett föredrag om gamla tiders skogsskötsel har sitt givna intresse. Då Erik Samuelsson är känd som en underhållande berättare, kan vi vänta oss en intressant och trivsam kväll.

HEMERS HÖG

NÅGRA ORTNAMN I HEMMESJÖ

gamla tiders hembygdsforskare spekulerade gärna mer eller mindre fantasifullt om ortnamnens uppkomst och betydelse. Gissningarna avlöste varandra och hade ofta mycket lösa grunder. I dag står vi på fastare mark tack vare den intensiva ortnamnsforskning som bedrivits alltsedan början av detta århundrade. I många fall rör man sig fortfarande med osäkra antaganden, men man anser sig kunna dra bestämda slutsatser t. ex. om ortnamnens ålder. Man har bland annat haft hjälp av den arkeologiska forskningen.

I det följande lämnas en kort redogörelse för vad man i dag anser sig ha kommit fram till i fråga om några av ortnamnen i Hemmesjö.

Till de allra äldsta ortnamnen hör namn som slutar på -inge. Det första ledet i namnet, grundordet, är som regel ett ortnamn. Till detta grundord har man bildat inbyggarnamn, som betecknar folket som bor på platsen. "Vällingar" är t. ex. folk som bor vid Valla, och Vällinge betyder platsen där vällingarna bor. Risinge, som enligt sakkunskapen är det vanligaste av de svenska namnen på -inge, har förmodligen bildats på ett annat sätt. Det anses vara ett naturnamn bildat till ordet "ris", småskog.

Också Billa är ett gammalt namn. En forskare anser att namnet är härlett ur ordet "bill", plogbill, och menar att "den branta slutning, på och invid vilken byn ligger, har en viss likhet med en plogbill". En lekman vill gärna förse tolkningen med ett frågetecken.

Namnet Hemmesjö har varit föremål för många tolkningsförsök. Peter Wieselgren tolkade namnet som "Hemsets sjö", vilket är orimligt redan av det skälet att Hemmesjö inte ligger vid den sjö, där Hemset ligger. En annan forskare har tolkat namnet som "hemmen (uppehållsorterna, husen, byn) vid sjön". Han kan också tänka sig att sjönamnet är det ursprungliga. Hemmesjön skulle då vara "sjön vid den bebyggda trakten" och gett namn åt socknen. En tredje forskare utgår också från sjönamnet men menar, att Hemmesjö betyder "den vid hemmet, byn belägna sjön" i motsats till den norr om sjön belägna Hinnasjön, den längre bort belägna sjön. Den senaste tolkningen finner man i Lars-Olof Larssons nyutkomna arbete om Smålands bebyggelsehistoria, i den del som behandlar Konga härad. Enligt denna kommer förleden av det fornsvenska mansnamnet Hemer, medan efterleden är identisk med "hög". Hemmesjö skulle alltså betyda Hemers hög. Någon sjö skulle det inte vara fråga om. Med denna tolkning blir namnet Hemmesjösjön inte någon tårta på tårta.

Hemset är svårare att förklara. Man har menat att förstavelser "hem" är samma hem i betydelsen boplats som man tidigare trott sig finna i namnet Hemmesjö. En forskare har framkastat tanken att Hemset utvecklats ur ett äldre Hemshult, på samma sätt som Stenshult i Tolg blivit Stenset. Mot detta talar, att namnen på -hult (= skogsdunge) är förhållandevis unga, medan Hemset bevisligen existerat redan under yngre järnåldern.

Yngre än de nu nämnda namnen är namnen som slutar på -torp (ursprungligen = nybygge, sedan gård, by) och -ryd, -red eller -reda (= röjning, nyodling i skog). Gummatorp är bildat till personnamnet Gumme. Åryd betyder röjningen, nyodlingen vid ån. Åset i Åreda har ett annat ursprung. På 1500-talet skrevs namnet Orred. Man kan gissa, att förleden är ett personnamn eller kanske troligare att djurnamn (orre som i Orraryd, ar = örn som t. ex. i Årnäs).

B.H.

LITTERATUR OM HEMMESJÖ

Indelningen är i huvudsak densamma som biblioteken använder.

A. BOK- OCH BIBLIOTEKSVÄSEN

1. Företagsarkiv i Kronobergs län inventerade av Historiska institutionen vid universitetsfilialen i Värjö. (RA-nytt 1974:1.) - Åry järnbruks arkiv behandlas på s. 12-13.
2. Werdenfels, Åke, P.G. Vejdes samlingar i Lunds universitetsbibliotek. (Kronobergsboken 1971.) - Uppgifter om samlingarna från Hemmesjö finns på s. 123.

C. KYRKLIGA FÖRHÅLLANDEN

Hit även litteratur om kyrkornas byggnadshistoria, om präster i Hemmesjö församling och om kyrkans jordinnehav.

Se även nr 32, 34 och 38.

3. Blomqvist, Ragnar, Nyupptäckta medeltidsmålningar i Småland. (Studier i konstvetenskap tillägnade Ewert Wrangel av yngre lärjungar (1928).) - Hemmesjö gamla kyrka beskrivs på s. 36-38 (målningar) och s. 42-43 (processionsfana).
4. Blomqvist, Ragnar, Studier i Smålands romanska stenkonst. Lund 1929. - Hemmesjö gamla kyrka behandlas bl.a. på s. 35-39 (som behandlar dopfunten) och s. 42-43. Föremål från kyrkan avbildas på plansch XII, XIV och XV.
5. Ekholm, O[lof], Hemmesjö gamla kyrka. Några anmärkningar om dess datering. (Östra Torsås 1952/53, s. 61-63.)

6. Ekholm, Olof, Hemmesjö gamla kyrka - dess förfall och uppståndelse. (Smålandsposten 1953-03-24.)
7. Ekholm, Olof, Kyrkliga händelser i Hemmesjö. 1953-54. (Östra Torsås 1954/55, s. 35-38.)
8. Friberg, Gustav, Att bygga kyrka i Hemmesjö. (Värjöbladet 1953-12-12.) - Om Hemmesjö nya kyrka.
9. Friberg, Gustav, När Hemmesjö kyrka byggdes. (Östra Torsås 1954/55, s. 27-34.) - Om Hemmesjö nya kyrka.
10. [Hjelmqvist, Bengt], "Stoledelning" i Hemmesjö kyrka. [Av] B.H. [sign.]. (Hemmesjöbygden 1979:1, s. 3-5.) - Artikeln består huvudsakligen av citat ur sockenstämmoprotokollet över stolsdelningen den 8 december 1755.
11. Liepe, Anita, Kyrkobygge i Varend under tusen år. (Kronobergsboken 1976.) - Hemmesjö gamla kyrka behandlas på s. 40-42.
12. Lindell, Olle, 10 kyrkor i Varend. [Trelleborg] 1978. - Kapitlet Ödekyrkan (s. 32-36) handlar om Hemmesjö gamla kyrka.
13. [Lundgren], Georg, Ämbetsberättelser. 2. Utdrag ur Hemmesjö-Tegnaby pastorat. (Östra Torsås 1962/63, s. 82-93.) - Består i huvudsak av avtryck av diverse ämbetsberättelser, protokoll m.m. från åren 1859-1934. - Författarnamnet från Östra Torsås 1968/69, s. 142.
14. När klockstapeln i Hemmesjö såldes på auktion. (Hemmesjöbygden 1977:2, s. 5.) - Citat av annons i Värjöbladet 1854-09-25.
15. Olin, Karl, Kyrkobuller i Hemmesjö kyrka julhögtiden 1717. (Östra Torsås 1968/69, s. 105-7.)
16. Småländska archivet. Bref och handlingar hörande till Smålands historia. D. 1-2. Wexjö 1859-69. Ur innehållet: D. 1, s. 446-47: Kon. Johan III:s donationsbref på hemman uti Himmesiö och Tillestad under biskopsstolen i Wexjö. - D. 1, s. 448: Om tionden af Himmesiö och Tegnaby för år 1575. - D. 2, s. 331-37: Utdrag af kongl. bref, som finnas i consist. Wex. archiv, hvilka lägenheter clereciet uti Wexjö tillhöra, samt med hvad grund och skäl de dem besutit, och än besittia med mera. (Innehåller åtskilliga uppgifter rörande Hemmesjö.)
17. Wenander, Rolf, Hemmesjö gamla kyrka... Text: Rolf Wenander. Foto: Ingemar Kroon. (Kyrka i sommarland.) (Smålandsposten 1977-07-13.)
18. Virdestam, Gotthard, Värjö stifts herdaminne. - Hemmesjö pastorat behandlas i del 4 (1930), s. 182-94, och i del 8 (1934), s. 349.
19. Wrangel, Ewert, Medeltidskyrkorna i Småland. (Meddelanden från Norra Smålands fornminnesförening 1907.) - Hemmesjö gamla kyrka behandlas bl.a. på s. 53 (med planritning), 56, 59, 61, 62 (med foto) och 64.
20. Öberg, Folke, Sköna toner i Hemmesjö. (Smålandsposten 1975-05-06.) - Reportage om den nyrenoverade orgeln, som även berör dess äldre historia.

F. SPRÅKVETENSKAP

21. Eile, Axel, Varends sockennamn. (Hyltén-Cavalliusföreningens årsbok 1925.) - Namnet Hemmesjö behandlas på s. 16-17.
22. Elgqvist, Eric, Studier i södra Smålands bebyggelsehistoria. Anmärkningar till en karta över Varends järnåldersbebyggelse. (Hyltén-Cavalliusföreningens årsbok 1931.) - Ortnamn i Hemmesjö socken behandlas på s. 23-25.

J. ARKEOLOGI

23. Anderbjörk, J[an] E[rik], Ättechögarna vid Hemset. (Hemmesjöbygden 1979:1, s. 2-3.)
24. Kjellmark, Knut, Ett nyupptäckt gravfält. [Hemset.] ... (Smålandsposten 1932-05-12.)
25. Kjellmark, Knut, Utkast till beskrivning över Kronobergs läns förhistoriska fornlämningar och fynd. Malmö 1911. - Hemmesjö med Tegnaby behandlas på s. 22-23.
26. Kjellmark, K[nut], Värends fornminnen. 2. Hemmesjö socken. (Smålandsposten 1933-01-07.) - Serien finns även i bokform.
27. Märkliga fornminnen i Hemmesjö. [Risinge och Södra Åreda.] (Smålandsposten 1932-03-25.)
28. Wittlock, J.A., Jord-fynd från Värends för-historiska tid. Ett bidrag till Sveriges antiqvariska topografi. Stockholm 1874. - Uppgifter om jordfynd från Hemmesjö finns på s. 17 och 57. Bild av ett fynd från socknen finns på plansch 5.

K. HISTORIA

Lokalhistoria se avd. N.

Se även nr 34.

29. Almgren, Svea, Studier i mikrofilm. Av Svea Ahngren (!), Georg Lundgren. (Östra Torsås 1970/71.) - Uppgifter om emigranter från Hemmesjö socken till USA finns på s. 122-24.
30. Lundgren, Georg, Emigranter från Ö. Torsås samt Hemmesjö-Tegnaby socknar. (Östra Torsås 1970/71.) - Uppgifter om utvandrare från Hemmesjö-Tegnaby socknar finns på s. 89-120.

L. BIOGRAFI MED GENEALOGI

Se även nr 18.

31. Almquist, Jan Eric, Ätten Båt av Billa (1473-1647). Släkt- och gårdshistoriska undersökningar. (Släkt och hävd 1953, s. 189-202.)
32. [Cederth, Georg], Smedsläkten Hammarstedt 1757-1969. Moheda 1971. 90 s. - Denna bok om släkten Hammarstedt från Billa handlar också bl.a. om Hemmesjö gamla och nya kyrkor (se s. 18-29). - Författarnamnet från förordet.
33. Hjelmqvist, Bengt, En bergsmanssläkt i Åryd. (Smålandsposten 1980-03-21.) - Om brukspatron Olof Lundblad på Åry bruk och hans släkt.
34. Olson, Irving J., Smolenning slekt. Stillwater, Minn. 1973. 236 s. - Handlar om en småländsk släkt med anknytning till Hemmesjö, vars medlemmar i stor utsträckning emigrerade till USA under senare hälften av 1800-talet. I del 1 handlar bl.a. kapitlen Hemset, ancient village (s. 8-11), The coming of Christianity (s. 26-33) och The legend of Pierre and the beech tree (s. 54-55) om Hemmesjö. Del 2 (s. 91-236) innehåller genealogier och handlar i stor utsträckning om personer, som varit bosatta i Hemmesjö och om deras ättlingar.

Lz. Särskilda personer

35. Hjelmqvist, Bengt, Majoren på Södra Åreda. (Smålandsposten 1978-09-22.) - Om generalen och landshövdingen Johan Georg de la Grange.
36. [Hjelmqvist, Bengt], En tragedi i Åryd 1808. [Av] B.H. [sign.]. (Hemmesjöbygden 1979:2, s. 2-7.) - Om Petter Larsson, "Sågar-Pelle".
37. Hjelmqvist, Bengt, Brukspatronessan. (Smålandsposten 1976-08-24.) - Om brukspatronessan Hedvig Sofia Netherwood på Åry bruk.

38. Ohlsson, A. Edwin, Sextio år i skogens och skogsindustriens tjänst. Minnesanteckningar. Moheda 1942. - Hemmesjö beskrivs på s. 56-59, som framför allt handlar om Åry herrgård och bruk samt om Hemmesjö gamla kyrka och dess restaurering.

39. Hjelmqvist, Bengt, Tegnér och Hemmesjö. (Smålandsposten 1977-09-07.)

M. ETNOGRAFI OCH FOLKLIVSFORSKNING

40. Husförhör och gästbud. (Hemmesjöbygden 1978:1, s. 8.) - Återger ett sockenstämmoprotokoll från Hemmesjö församling den 8 oktober 1826.

N. GEOGRAFI

Hit lokalhistoria i allmänhet, bl.a. litteratur om enstaka samhällen, gårdar och torp (även soldattorp).

Se även nr 75 och 93.

41. Almquist, Jan Eric, Herrgårdarna i Sverige under reformationstiden. Stockholm 1960. - Billa behandlas på s. 191 och Åry på s. 194.
42. Gidstam, Björn, Det gamla landet. Strövtåg i Varend. Stockholm 1974. - Hemmesjö behandlas i kapitlet Inglingeåsen och Hemmesjö (s. 49-52).
43. Hemborg, Carl, Från Hemmesjö till Los Angeles. (Värjö stifts hembygds-kalender 1929, s. 48-58.) - Handlar till stor del om författarens upp-värstid i Hemmesjö.
44. Hemmesjöbygden. Meddelande från Hemmesjö hembygdsförening. 1977:1-2, 1978:1, 1979:1-2, 1980:1-2. - Duplicerad. De enskilda artiklarna i all-mänhet medtagna i förteckningen.
45. [Hjelmqvist, Bengt], Värt att se i Hemmesjö. [Av] B.H. [sign.]. (Hemmesjöbygden 1980:2, s. 2-5.)
46. Johansson, Kurt, Om några soldater i Hemmesjö. (Hemmesjöbygden 1977:2, s. 2-5.)
47. Karlsson, Kurt, Några anteckningar om Hemmesjö. (Östra Torsås 1952/53, s. 69-72.)
48. Larsson, Lars-Olof, Småländsk bebyggelsehistoria. 1. Från vikingatid till Vasatid. 1:3. Konga härad. Värjö 1980. (Acta Wexionensia. Ser. 1. History and geography. 1:3.) - Hemmesjö socken behandlas på s. 219-22. Karta över bl.a. Hemmesjö socken finns på s. 226-27.
49. Lundgren, Georg, Husarerna i Östra Torsås kommun. (Östra Torsås 1968/69.) - Uppgifter om husartorpen i Hemmesjö finns på s. 83-85.
50. Lundgren, Georg, Soldaterna i Östra Torsås genom tiderna. (Östra Torsås 1966/67.) - Uppgifter om soldattorp i Hemmesjö finns på s. 86-87 och på s. 96-103.
51. Nilsson, Eric, Hemmesjö socken. (Sveriges bebyggelse... Landsbygden. Under redaktion av Sigurd Erixon. Kronobergs län. 1(1960), s. 230-57.)
52. Regionalt program för kulturminnesvården i Kronobergs län. Inventerings-del - planeringsunderlag. Värjö. Värjö 1979. - Hemmesjö och Billa behand-las på uppslag 10 samt Åryd på uppslag 11.
53. Rogberg, Samuel, Historisk beskrifning om Småland i gemen. Vidare utförd af Eric Ruda. Carlscrona 1770. - Hemmesjö socken behandlas på s. 236-40.
54. Rosengren, Josef, Ny Smålands beskrifning. Under fleras medverkan utgif-ven af Josef Rosengren, Ludvig Linnell och J. Fischer. 2. Verio 1914. - I avsnittet om Konga härad behandlas Hemmesjö och Tegnaby på s. 27-41.
55. Svenska gods och gårdar. 40. Småland. Kronobergs län (östra delen). Kin-nevalds, Konga, Norrvidinge och Uppvidinge härader. Uddevalla 1940. - Hemmesjö socken behandlas på s. 237-49.

56. Tegnaby-Tofta med Skogstorp. En by vid sidan om vägen. Bybeskrivning utarbetad av Tegnaby-Tofta hembygdscirkel. Värjö 1980. - Förhållandet till Hemmesjö, speciellt Åry herrgård, behandlas bl.a. i kapitlen Byns läge, gränser och vägförbindelser (s. 11-14), Storskifte (s. 24-29), Laga skifte (s. 29-37) och Skogstorp (s. 148-64).
57. Titt på Hemmesjö-Tegnaby församling. (Kronobergaren 1980-02-26.) - Innehåller reportage om bl.a. Södra Åreda snickerifabrik, Hemmesjö kyrkokör, Konsum i Åryd och snickerifabriken i Åryd.
58. Vejde, P[ehr] G[unnar], Kronobergs läns herrgårdar. Historisk översikt jämte ägarelängder. 1-2. Värjö 1928-29. (Hyltén-Cavalliusföreningens årsbok 1928/29.). - Behandlar följande gårdar i Hemmesjö socken: Billa (s. 82), Billa Korpagård (s. 82-83), Billa Södergård (s. 83-84), Södra Åreda (s. 369-70) och Åryd (s. 370-72).
59. Wieselgren, P[eter], Ny Smålands beskrifning, inskränkt till Weriö stift. 2. Weriö 1846. - Hemmesjö socken behandlas på s. 689-91.
60. Östra Torsås. Hembygdsföreningens årsbok. Utgiven av Östra Torsås hembygdsförening. Vissa artiklar om Hemmesjö separat förtecknade. Om Hemmesjö handlar även redogörelser i årg. 1951-1970/71 för händelser i dåvarande Östra Torsås kommun, som även omfattade Hemmesjö församling. Bl.a. lämnas uppgifter om det kommunala livet samt om födda, konfirmerade, vigda och döda.

Enstaka byar, gårdar och torp

61. Larsson, Lars-Olof, Det medeltida Varend. Studier i det småländska gränslandets historia fram till 1500-talets mitt. Lund 1964. Omtryckt som årg. 1974/75 av Kronobergsboken. - I kapitlet Varends medeltida sätesgårdar ingår ett avsnitt om Billa gård (s. 477-78).
62. Olin, Karl, Gustaf II Adolf gav bort kronohemmanet Gunnatorp (Gummatorp) (Östra Torsås 1968/69, s. 101-4.)
63. [Hjelmqvist, Bengt], Byn som försvann. [Hemset.] [Av] B.H. [sign.]. (Hemmesjöbygden 1977:2, s. 6-7.)
64. [Hjelmqvist, Bengt], Torp under Hemset. [Av] B.H. [sign.]. (Hemmesjöbygden 1979:2, s. 7-10.)
65. Alstad, Ingrid, Lilla Å. [Av] Ingrid och Bengt Alstad. (Hemmesjöbygden 1978:1, s. 2-5.)
66. Ett torparkontrakt. (Hemmesjöbygden 1977:2, s. 8.) Återger ett kontrakt rörande Norra Bjurbäckstorp under Hemset Sjögård.
67. Johansson, C.J., När den nya tiden kom till bygden. [Risinge.] (Hemmesjöbygden 1978:1, s. 6-7.) - Uppteckning i Lunds universitets folkminnesarkiv gjord 1948 av Sture Bäckström.
68. [Hjelmqvist, Nils Fredrik], Torebro. [Av] N.F.H. [sign.]. (Hemmesjöbygden 1980:2, s. 6-7.)
69. Aschan, Nils, Släktminnen från småländska bruk och herrgårdar. Värjö 1941. - Om Åry herrgård och bruk handlar bl.a. bilaga 2-3 (s. 53-64). Aschans släktminnen ingår även i Hyltén-Cavalliusföreningens årsbok 1941, där dock bilaga 2-3 saknas.
70. Bloom, Ann Cathrin, Åryds herrgård. Text: Ann Cathrin Bloom. Foto: Per Sandebäck. (Kronobergska herrgårdar.) (Smålandsposten 1980-09-23.)
71. [Hjelmqvist, Bengt], Torp under Åry. [Av] B.H. [sign.]. (Hemmesjöbygden 1979:1, s. 5-8.)
72. [Wilstadius, Gun], Åryd. (Slott och herresäten i Sverige. Småland jämte Öland och Gotland (1971), s. 235-42.) - Författarnamnet från innehållsförteckningen, s. 10.

73. Åkermark, Bo, Gullberg tjänade 50 kr på de skånska slotten. Åkermark skrev, Hasse E. tecknade. (Edvard P:s herresäten.) (Dagens nyheter 1975-08-30.) - Handlar om Bengt Hjelmqvist och Åry herrgård. Omtryckt i Åkermark, Bo, Skånska slott och herresäten (1976), kapitlet Hjelmqvist (s. 136-46).

O. SAMHÄLLS- OCH RÄTTSVETENSKAP

Litteratur rörande kyrkans jordinnehav se avd. C.

Se även nr 60.

74. Almquist, Joh[an]Ax[el], Den civila lokalförvaltningen i Sverige 1523-1630 med särskild hänsyn till den kamerala indelningen. D. 2-3. Stockholm 1917-22. (Meddelanden från svenska riksarkivet. Ny följd. 2:6.) - Ovannämnda delar innehåller vissa uppgifter rörande Hemmesjö, se D. 4, ortsregister, s. 335.
75. Arvid Trolles jordebok 1498 jämte åtkomsthandlingar och andra därmed sammanhängande aktstycken utgiven... av Kungl. samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia genom Joh. Ax. Almquist. Stockholm 1938. (Historiska handlingar. 31.) - Innehåller vissa handlingar med anknytning till Hemmesjö socken (se ortregistret s. 297-337). Bl.a. återges två brev utfärdade av Jon Nilsson i Billa (s. 156-57 och 253) samt ett brev angående Arvid Trolles försäljning av Åry (s. 175).
76. [Hjelmqvist, Bengt], Socialvård i gamla dagar. [Av] B.H. [sign.]. (Hemmesjöbygden 1980:1, s. 7-8.) - Utgörs i huvudsak av ett citat ur Hemmesjö sockenstämmoprotokoll den 14 juni 1801.
77. Lundgren, Georg, Något om det kommunala livet i Hemmesjö och delvis Tegnaby kommuner i äldre tider. (Östra Torsås 1960/61, s. 21-70.)
78. Olin, Karl, "Bröllopsbesvärs ihågkommelse". (Hemmesjöbygden 1980:2, s. 8.) - Om en rättstvist 1665 mellan Jon Månsson i Vikensved och hans svärfar Bo i Hemmesjö.
79. Olin, Karl, Skatteletning i Ö. Torsås och Hemmesjö. (Östra Torsås 1972/73.) - På s. 108-17 berättas om den rannsaking som ägde rum 1735 vid Konga härrads vinterting med anledning av ett skattefynd på Hemsets ägor samt om Göta hovrätts utslag 1736.
80. Schön, Arvid, [Minnen.] Arvid Schön har berättat för sin son Harald och Inge Ekbrant. Foto: Tommy Børnesson. - Serie i Kronobergaren, i huvudsak bestående av följande artiklar: Ungsocialister möttes under en gran i Billa. (1978-07-15.) - Sägverkets arbetare enar sig. (1978-07-22.) - "Kommunalnämndens ordförande bjöd alltid på fika." (1978-07-29.) - "Handlarn tiggde till krigsbåten men vägrade soldaten två kronor." (1978-08-05.) - Så bröt Åryds konsumförening brukshandelns monopol. (1978-08-05.) - Köra loket roligast. (1978-08-12.) - Ackordshets på Attsjöjärnvägen. (1978-08-12.)

Q. EKONOMI OCH NÄRINGSVÄSEN

81. [Hjelmqvist, Bengt], Vargar i Hemmesjö. [Av] B.H. [sign.]. (Hemmesjöbygden 1977:1, s. 3-5. - Utgörs i huvudsak av den skallordning för Hemmesjö och Tegnaby socknar, som upprättades den 2 april 1826.
82. Lindgren, Erik, Posten i järnvägens spår. (Smålandsposten 1974-05-10.)

Qz. Särskilda företag (Åry bruk)

Se även nr 33, 37 och 69.

83. Ambrosiani, Sune, Järnhantering i Varend. (En bergsbok. Några studier över svensk bergshantering tillägnade Carl Sahlin 15/12 1921. (1921)). - Åry bruk behandlas på s. 59-61, 63-64 och 66.

84. Bergfors, Mats, Attsjö järnväg. Av Mats Bergfors och John Engstrand. (Svenska småbanor (1979).) - Verksamheten vid Åry bruk beskrivs bl.a. på s. 9-11, som i huvudsak utgör ett förkortat citat ur Jonsson, Sune, Minnesbok över den svenske bonden (1971), s. 40-43, och på s. 15.
85. Gripenhjelm, E., Bergmästaren E. Gripenhjelm berättelse om bergverken och bruken i dess bergmästaredöme, af den 20 maj 1717. (Småländska archivet 2(1869). - Åry bruk behandlas på s. 311-12.
86. [Hjelmqvist, Bengt], Åryd och Huseby. [Av] B.H. [sign.]. (Hemmesjöbygden 1980:1, s. 3-4.) - Omtryckt i Vejdebladet 27(1980), s. 26-27.
87. [Hjelmqvist, Bengt], Åryd på 1750-talet. [Av] B.H. [sign.]. (Hemmesjöbygden 1977:1, s. 6-8.)
88. Hjelmqvist, Bengt, Åryd 1828 - allt är noterat. (Smålandsposten 1975-09-04.)
89. Jonsson, Sune, Minnesbok över den svenske bonden. Stockholm 1971. - S. 40-43 handlar om Åry bruk och Attsjöskogarna. S. 274-79 handlar om hur skogsarbetarna under förra hälften av 1930-talet organiserar sig i en fackförening.
90. Lindeberg, Erik, Åry bruk. (Svenska skogsvårdsföreningens tidskrift 1936, s. 215-22.)
91. Lundgren, Georg, Industrier och hantverk som försvunnit. (Östra Torsås 1950.) - S. 144-47 handlar om Åry bruk.
92. Waesterberg, Per, Skogssällskapet, dess tillkomst och första 50 år. 1912 6/6 1962. Minnesskrift till Skogssällskapet 50-årsjubileum på styrelsens uppdrag utarbetad. Uddevalla 1962. - Åry bruk behandlas bl.a. på s. 84-86 och i avsnittet A. Edwin Ohlsson - en svensk märkesman (s. 149-53).
93. Vejde, P[ehr] G[unnar], Åryd. Anteckningar om en gård och ett järnbruk i Småland. Växjö 1954. 132 s.

R. IDROTT, LEK OCH SPEL

94. Åryds IK 50 år. 1928-1978. En jubileumsskrift. Åryd [1978]. 15 s.

Nils Fredrik Hjelmqvist

Bli med i hembygdsföreningen

Detta nummer av Hemmesjöbygden utsändes liksom sina föregångare gratis till alla hushåll med Åryd som postadress. Hembygdsföreningen har redan stor anslutning inom socknen men hoppas på ytterligare medlemmar. Medlemskap vinner man enklast genom att betala in medlemsavgift med användande av det inbetalningskort som kommer att utsändas tillsammans med föreningens vår- och sommarprogram.